

Διδάσκω τα ελληνικά ως 2^η/ξένη γλώσσα

Δρ Άννα Χατζηπαναγιωτίδη
Διαπολιτισμική/Γλωσσική Αγωγή

Βασικά ερωτήματα

- Ορισμοί**
- Τι είναι η γλώσσα;
- 1^η, 2^η, ξένη γλώσσα
- Διγλωσσία – Γλωσσική διμορφία
- Δημοτική , καθαρεύουσα, διάλεκτο;
- Ποια γλώσσα;
- Αναλυτικά Προγράμματα/ διδακτικό υλικό

Ιδιαίτερα **Ζητήματα**/προβληματισμοί κατά τη διδασκαλία

- Παράγοντες
- Φωνολογικά
- Άρθρο
- Γένος
- Ρηματική όψη
- Λεξιλόγιο
- κοινωνικοπολιτισμικά

2

- Η γλώσσα είναι **ένα όργανο δράσης**, δηλαδή μπορούμε να κάνουμε πράγματα με λόγια ή μέσα από τη χρήση κάποιων λέξεων. Για παράδειγμα, μέσα από τη χρήση της γλώσσας μπορούμε να υποσχεθούμε, να ζητήσουμε, να δεχτούμε, να διατάξουμε, να απολογηθούμε, να απειλήσουμε, να προσβάλουμε
- Η γλώσσα **είναι ένα βασικό εργαλείο για τη δημιουργία και τη διάδοση του πολιτισμού**. Η δόμηση του λεξιλογίου μιας γλώσσας, οι τρόποι με τους οποίους μια γλώσσα εκφράζει το χρόνο και το χώρο, αντανακλούν και διαμορφώνουν τον πολιτισμό (τους πολιτισμούς) μιας κοινωνίας. Οι ιστορίες και οι γραπτές παραδόσεις που μεταφέρονται από γενιά σε γενιά αποτελούν τρόπους μετάδοσης πολιτισμού μέσω της γλώσσας. Η κοινωνία στην οποία ζούμε και ο πολιτισμός αυτής της κοινωνίας μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούμε μια γλώσσα ως προς τις προαναφερθείσες βασικές λειτουργίες της.

Τι είναι η γλώσσα; Συμφωνούμε ότι:

- Η γλώσσα είναι το πιο διαδεδομένο **μέσο επικοινωνίας** στις κοινωνίες των ανθρώπων. Χρησιμοποιούμε τη γλώσσα για να εκφράσουμε και να μεταδώσουμε στους άλλους **ιδέες, γεγονότα, σκέψεις, συναισθήματα, απόψεις και εμπειρίες**. Αποτελεί ένα ισχυρό **μέσο αναγνώρισης** και ένα **σύμβολο ταυτότητας**. Μέσα από τη χρήση της γλώσσας μας όχι μόνο **αποκαλύπτουμε** αλλά συνάμα **εκφράζουμε** το ποιοι είμαστε, σε ποια ομάδα ή κοινότητα ανήκουμε και από πού προερχόμαστε. Μέσα από τη γλώσσα μαθαίνουμε να αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο, το περιβάλλον μας και καθετί που αποτελεί γνώση.

3

- Η πολιτισμικά κατάλληλη χρήση μιας γλώσσας είναι κάτι που για την πρώτη μας γλώσσα κατακτάται μέσα από τη διαδικασία κοινωνικοποίησης. Κατά την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας η διαδικασία αυτή δεν γίνεται απλώς πιο συνειδητά, αλλά είναι και πιο δύσκολη, γιατί συχνά οι σπουδαστ@ς δεν γνωρίζουν τις πολιτισμικές συνήθειες που συνδέονται με τη γλώσσα την οποία μαθαίνουν.
- Ο πολιτισμός είναι το απαραίτητο κομμάτι της κοινωνικής ζωής των ανθρώπων, του τρόπου με τον οποίο ζούμε σε ομάδες. Είναι κάτι που μοιράζονται μεταξύ τους τα μέλη μιας κοινωνικής ομάδας, και μεταδίδεται από γενιά σε γενιά.
- Είναι φορέας κοινών **πεποιθήσεων, αξιών και ιδεολογιών**, είναι ό,τι χρειάζεται ένα άτομο να γνωρίζει για να είναι λειτουργικό μέλος μιας κοινωνίας.

Σχέση γλώσσας και πολιτισμού

- **Η σχέση γλώσσας και πολιτισμού είναι αδιαμφισβήτητη.** Πρώτα επειδή η γλώσσα είναι ένα σημαντικό μέρος του πολιτισμού. Με αυτήν μια κουλτούρα μεταδίδει τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τους κανόνες της. Δεύτερον, η γλώσσα επηρεάζεται από τον πολιτισμό.
- Η γλώσσα είναι ένας από τους σημαντικότερους φορείς της κουλτούρας. Εάν δεν υπήρχε γλώσσα, ο πολιτισμός δεν θα ήταν γνωστός. **Αν δεν υπάρχει πολιτισμός, η γλώσσα θα είναι σαν ένα δέντρο χωρίς ρίζες.** Το πιο δύσκολο πράγμα που οι μαθητές αντιμετωπίζουν με την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας δεν είναι η γραμματική, αλλά η πολιτισμική διαφορά

2

- ☐ Αυτό προϋποθέτει, για παράδειγμα, γνώσεις σχετικά με το
 1. πώς οι ομιλητές μιας γλώσσας χαιρετούν ή απευθύνονται ο ένας στον άλλο,
 2. πώς διεξάγουν μια συζήτηση, πώς συνομιλούν στο τηλέφωνο, πώς εκφράζουν τα συναισθήματά τους,
 3. ποιο θεωρούν πως είναι το κατάλληλο ύφος για τη σύνταξη ενός γράμματος,
 4. πώς και πότε εκφράζουν παράπονα, πώς και πότε απολογούνται, πώς και πότε ζητούν πληροφορίες, και
 5. ποια επικοινωνιακή οδό προτιμούν για ορισμένες γλωσσικές δραστηριότητες και λεκτικές πράξεις

3 Η εκμάθηση της Γ2 και του πολιτισμού που αυτή εμπεριέχει και εκφράζει δυσχεραίνεται από πεποιθήσεις που λειτουργούν στρεβλωτικά και παραμορφωτικά απέναντι στις αξίες και ιδέες του νέου πολιτισμού (της Γ2). Η στάση των σπουδαστών, η γνώμη ή η εκτίμηση που τρέφουν για τον πολιτισμό, τη χώρα και τους ομιλητές της γλώσσας την οποία καλούνται να μάθουν επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την επιτυχή έκβαση της εκμάθησής της. Είναι γνωστό πως οι στερεοτυπικές προκαταλήψεις για ένα λαό ή για μια γλώσσα οδηγούν κατά κανόνα στη δημιουργία αντίστοιχων στάσεων οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά τη διδασκαλία ξένων γλωσσών.

Κατανόηση γλωσσικής παραλλαγής

- Η ηλικία, το φύλο, η κοινωνική τάξη, η μόρφωση, η εθνικότητα και η θρησκευτική ταυτότητα αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα κοινωνικών στοιχείων που μπορεί να έχουν κάποια επίδραση πάνω στη χρήση της γλώσσας και στη γλωσσική συμπεριφορά ενός ατόμου

Ποια γλώσσα διδάσκουμε;

- Τη γραμματική γλώσσα;
- Τη νοηματική;
- Την εξωλεκτική;
- Δημοτική;
- Καθαρεύουσα;
- Διάλεκτο;

Δημοτική ή καθαρεύουσα;

- Η παρουσία συμφωνικών συμπλεγμάτων από την καθαρεύουσα και τη δημοτική (ο**κτ**ώ-ο**χτ**ώ)
- Λόγιες λέξεις και φράσεις (**δόξα τω θεώ**)
- Καταλήξεις ουσιαστικών (καθεστ**ώς**, δέλεα**ρ**, παρελθ**όν** κ.λ.π.)

Φωνολογικές δυσκολίες

- κ (κόρη) γ (γάλα) χ(χορός) κ' (κερί) γ'
(γέρος) χ' (χέρι)
- γκ /g/ γκαράζ /ng/πάγκος
- ν + π = mb τον πατέρα
- ν + κ = ng τον κήπο
- ν + τ = nd τον τοίχο

2

- Προφορά των καταχρηστικών διφθόγγων – μάτ**ια** (**matxia**), χέρ**ια** (**xeryia**), μ**ια** (**mnia**), πο**ιο**ς (**pxios**)
- Συνηχήσεις- δε**ν ψ**άχνω (denbzaxno), δε**ν ξ**έρω (dengzero), τον ξέ**ν**ο (tongzeno), τον ψα**ρ**ά (tonmbzara)
- Διαφορετικοί φθόγγοι/ φωνήματα- Σμα**ρ**ώ (**z**), σβή**ν**ω, σγου**ρ**ός, Ισρα**ή**λ, ευτυ**χ**ία (f), Εύ**α** (v), αυ**τ**ός, αυ**γ**

Επιτονισμός

- Πώς σε λένε;
 - Τι;
 - Ωραία μέρα!
-

άρθρο

- Χρήση οριστικού άρθρου
- Αόριστο (στα ελληνικά) = **αόριστη αντωνυμία, αριθμός**
- Ανυπαρξία άρθρου σε άλλες γλώσσες (ρώσικα)

Γένος

- Γραμματικό (αρσενικό,θηλυκό,ουδέτερο)
- Φυσικό (άρρεν,θήλυ,αδιάφορο,ουδέτερο)

ουσιαστικό	γραμματικό γένος	Φυσικό γένος	Αδιάφορο
Το κορίτσι	ουδέτερο	θήλυ	
Ο πίνακας	αρσενικό	ουδέτερο	
Η προσωπικότητα	θηλυκό		X
Ο άνθρωπος	αρσενικό		X

Προσδιορισμός γένους (Mackridge)

- **Αρσενικά:** ποταμοί, βουνά, ωκεανοί
 - **Θηλυκά:** δέντρα, λίμνες, θάλασσες, ήπειροι, νησιά
 - **Ουδέτερα:** φρούτα, πελάγη
-

Πτώσεις

- Συχνότητα πτώσεων
- (1η-Αιτιατική, 2η-Ονομαστική, 3η-Κλητική, 4η Γενική)
- Ποικίλες καταλήξεις

Χρήση-λειτουργία

- **Αιτιατική**
 - Άμεσο αντικείμενο (αγαπώ τον Γιάννη)
 - Χρονική (την Τρίτη, τον Ιανουάριο, τον άλλο μήνα κ.λ.π.)
 - Ύστερα από προθέσεις (με τον Γιάννη κ.λ.π.)

Γενική

- Κτητική=η τσάντα της Άννας
- Δημιουργού=η Ιλιάδα του Ομήρου
- Σκοπού=κρέμα χεριών (για τα χέρια)
- Τόπου= λάδι Μυτιλήνης (από τη Μυτιλήνη)
- Υποκειμενική / αντικειμενική=το σφύριγμα του τρένου/η αγάπη της πατρίδας

Ποιόν ενέργειας

- **Θα αγοράσω / να αγοράσω**
- **Θα αγοράζω / να αγοράζω**
- **Αγόρασα / αγόραζα**

Σειρά λέξεων

- **The cat** eats **the mouse**--S+V+O
- **Η γάτα** τρώει **τον ποντικό**--Y+P+A
- **Τον ποντικό** τρώει **η γάτα**--A+P+Y
- **Η γάτα** **τον ποντικό** τρώει--Y+A+P
- **Τρώει τον ποντικό** **η γάτα**--P+A+Y

Κανόνες;

- **Πάμε σινεμά;**
- Όχι, δεν θέλω (αρνούμαι)
- Ναι, πάμε! (δέχομαι)
- **Δεν** είναι άσχημη
- ιδέα (δέχομαι)
- Έχω πολλή δουλειά
- σήμερα (αρνούμαι)

Πολυσημία

- Βγάζω = βγάζω κάτι έξω
- Βγάζω γλώσσα
- Βγάζω τη γλώσσα
- Βγάζω δόντια
- Έβγαλε αέρα
- Δεν βγάζει πουθενά αυτή η ιστορία
- Βγάζω συμπέρασμα, νόημα κ.λ.π.

Αμφισημία

- Το παιδί του δασκάλου **που** ήρθε χθες
- που;;;;;;
- Κοπέλες με πλεξούδες περιποιημένες
- περιποιημένες;;;;;;
- Ρούχα με παπούτσια μαύρα
- μαύρα;;;;;;

Γλωσσική ποικιλία

- γεωγραφικές (οριζόντια κατάταξη-διάλεκτοι και ιδιώματα)
- και σε κοινωνικές (κάθετη κατάταξη-οι «γλώσσες» των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, π.χ. της νεολαίας).
- Όλες μαζί συγκροτούν και τροφοδοτούν την εθνική (μας) γλώσσα.

Επίπεδα ύφους

- Το σύνολο των γλωσσικών χαρακτηριστικών που χρησιμοποιούνται σε μια ορισμένη επικοινωνιακή συνθήκη είναι αυτό που ονομάζουμε **επίπεδο ύφους** (register, registre),
- Το ίδιο άτομο διαφοροποιεί το λόγο του και τον προσαρμόζει στην εκάστοτε επικοινωνιακή περίπτωση (προς ποιον μιλάει, πού, πότε, για ποιο θέμα, τι θέλει να πετύχει, πώς επικοινωνεί μαζί του προφορικά, γραπτά, τηλεφωνικά κ.λπ.).

Λεξιλόγιο

- Συνωνυμικά ζεύγη- όρος / βουνό-ήπαρ/συκώτι,βραχίονας/μπράτσο κ.λ.π.
- Πολυσημία /Επιχείρηση, εγχείρημα, εγχείρηση (operation)
- Πολυσύλλαβες λέξεις

Μεταβατικά – Αμετάβατα ρήματα

- **Κρυώνω (+ -)**
- **Μεταχειρίζομαι (+)**
- **Τρέμω (-)**
- **Πετιέμαι (-)**

Κουλτούρα

- Η κουλτούρα μιας κοινωνίας συνίσταται σε όλα όσα πρέπει να γνωρίζει ή να ασπάζεται κανείς ώστε **να λειτουργεί** κατά τρόπο αποδεκτό για τα μέλη της.
- γλώσσα και **πολιτισμός / κουλτούρα** είναι έννοιες αναπόσπαστες αφού οι λέξεις και κατ' επέκταση η γλώσσα δεν αποτελούν μόνο ένα τρόπο επικοινωνίας αλλά δομούν τον τρόπο με τον οποίο ο κάθε λαός προσεγγίζει τη ζωή.

Ποια πολιτισμικά στοιχεία είναι σημαντικά στη διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας;

- Είναι απαραίτητη αυτή η πληροφορία για τους μαθητές ώστε να κατανοήσουν ορθά ένα έθιμο ή μια έννοια με πολιτισμικό περιεχόμενο;
- είμαι βέβαιος/η γι' αυτό;

Αυθεντικά κείμενα

- παιγνιώδης εκμετάλλευση της γλώσσας
βασισμένη σε φαινόμενα ομωνυμίας /
παρωνυμίας, πολυσημίας / αμφισημίας,
χωρίς την απαραίτητη πολιτισμική
κατανόηση

Δυσκολίες της νέας γλωσσικής συμπεριφοράς

- αποσύνθεση μιας παγιωμένης έκφρασης με επανασύνθεση νέων επίκαιρων στοιχείων
- Αιδώς, βουλευτές!
- **Αιδώς, Αργείοι!**

- Η σιωπή των αιγών **η σιωπή των αμνών** (διαμαρτυρία πολιτών για τους κατσικόδρομους)
- Από το στόμα σου στου διπλανού το αφτί(από το στόμα σου στου θεού τ'αφτί)
- Η καλή μέρα από τα πτυχία ΔΕΝ ΦΑΙΝΕΤΑΙ (η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται)

2

- Γούνες χωρίς ... ράμματα (έχω ράμματα για τη γούνα του)
 - Με ένα συμπάρο δυο...κοθώνια (μ'ένα συμπάρο δυο τρυγόνια)
 - Χόρεψαν έστω και νηστικοί (νηστικό αρκούδι δεν χορεύει)
 - Των φρονίμων τα παιδιά πριν “καούν” δροσίζονται
 - Αζαχ χλώριο και δεν αφήνει τα μικρόβια σε χλωρό κλαρί
-
- Οι κλέφτες*** έσωσαν την Ελλάδα
 - Έπιασαν ***λαβράκι***

Απαραίτητη η Κοινωνικοπολιτισμική δεξιότητα

- «απόκτηση, εκ μέρους των δασκάλων, της δυνατότητας κατανόησης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τους τρόπους και τις συνήθειες μιας κοινωνίας που αντικατοπτρίζονται/καθρεφτίζονται σ' αυτήν»

Δηλώσεις και συνυποδηλώσεις

- Μαύρο = χρώμα, θάνατος
 - Άσπρο = χρώμα , αγνότητα
 - Κόκκινο= χρώμα, κίνδυνος
 - Δύση του ήλιου, της ζωής κ.λ.π.
-

Δήλώσεις φως
Η πόλη του φωτός
Το φως και το σκοτάδι

Συνοποδηλώσεις

- Όραση/ Έχασε το φως του
 - καθαρότητα, σαφήνεια/ Είναι φως φανάρι
- Ρίχνω φως σε μια υπόθεση
- αντίληψη, άποψη/ Δώσε μου τα φώτα σου!

Μας φώτισες!

- αρχή, αφετηρία για δράση/ Δίνω το πράσινο φως
- συναισθήματα / Φως μου!
- αρνητική σημασία/ Του άλλαξα τα φώτα!

Στάσεις

- Πώς χαιρετιούνται οι άνθρωποι;
- πώς απευθύνεται ο ένας στον άλλο;
- πώς μιλούν;
- πώς συνομιλούν στο τηλέφωνο;
- πώς εκφράζουν τα συναισθήματά τους;
- πώς συντάσσουν ένα γράμμα; (ύφος)
- πώς παραπονιούνται;
- πώς απολογούνται;
- πώς δίνουν πληροφορίες; κ.λ.π.

Μακεδονία

Στερεά Ελλάδα / Αθήνα

Θα σε κάνω κεφτεδάκια

Θα σου κάνω.....

Φυσούσε

φύσαγε

Κάτω

Χάμω

Ένα σάντουιτς σουβλάκι-

ένα καλαμάκι

/

.....

Κάτω.....

γάμο

Κοινωνικές διάλεκτοι

Ηλικία

- Είναι αστέρι το κορίτσι!- Ο δικός της όμως βλίτο
- -Πώς την έριξε, βρε παιδί μου!
- -Έλα ντε! Όταν της την έπεσα εγώ, τό 'παιξε βαρύ πεπόνι η δικιά σου!
- -Έχει αδυναμία στα λάχανα φαίνεται... Ας τον χαίρεται. Τα λάθη μας πληρώνουμε σ' αυτή τη ζωή, όπως λέει κι ο γέρος μου...

Υφολογική παραλλαγή

- Λογοτεχνία (περιγιάλι,λικνίζει, σαν πας...)
 - Ο οίκος - το σπίτι
 - Ο κρεοπώλης-ο χασάπης
 - Βραχίονας - μπράτσο
 - Ο Λευκός Πύργος- ο άσπρος πύργος κ.λ.π.
-

Επίσημη-ανεπίσημη γλώσσα

- **Επίσημη / ανεπίσημη γλώσσα**
- Ιερέας παπάς
- Ιχθυοπώλης ψαράς
- Νεωκόρος καντηλανάφτης

Γλωσσική διμορφία

- Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι μια τράπεζα της Ελλάδας
- Ζώνη ασφαλείας - η εξασφάλιση της ασφάλειας του πολίτη

Επιγραφές

Αγοράζω ψωμί από...

Λεξικά στοιχεία με πολιτισμικό φορτίο

- Κέφι
 - Γλέντι
 - Φιλότιμο
 - Μεράκι
 - Μερακλής
 - Μπέσα
-

Ειδικό λεξιλόγιο

- Θάλασσα
 - Θαλασσόλυκος
 - Θαλασσοπούλι
 - Θαλασσοδέρνομαι
 - Θαλασσοπνίγομαι
 - Θαλασσοδάνειο κ.λ.π.
-

Στερεότυπες φράσεις

- **παρουσιάζουν αμφισημία π.χ.:**
- σφίγγω τα Δόντια
- **α) κυριολεκτικά· β) για ψυχικό πόνο**
- έπεσε έξω
- **α) λ.χ. έξω από το σπίτι· β) Δεν υπολόγισε σωστά**
- βάζω νερό στο κρασί μου
- **α) κυριολεκτικά· β) μετριάζω τις απαιτήσεις μου**
- ξεχείλισε το ποτήρι
- **α) κυριολεκτικά· β) Δεν μπορώ να ανεχτώ πια μια κατάσταση**

Δάνεια-Αντιδάνεια

- **ποίησις > poesis > poésie,**
- **πρεσβύτερος > presbyter > prêtre.**

Διεθνισμοί- προθήματα

- **antibiotique, cybernétique, cryptographie, atmosphere,**
- **fantastic, spleen, telephone (αντιδάνεια ΑΕ Engl NE)**
- **anti-, pre-, hemi-, hemo-, mikro-, mega-,**

2

- **εκλαϊκευμένοι διεθνισμοί**
 - **π.χ. système, diplôme, géographie, philosophe- είτε**
- **στοιχεία που έγιναν κτήμα του ευρωπαϊκού πολιτισμού**
 - **π.χ. les dédales de la pensée ou de l'administration, le labyrinthe, un travail cyclopéen, , l'odyssée, voix de sirène, jeux icariens, l'esprit prométhéen, riche comme Crésus, κτλ.**

Ελάχιστες διαφορές

- Πείρα

Μπίρα

Πήρα

- Ντάμα

Τάμα

Θάμα

- Καθένα

Καδένα

Κανένα

Λεκτικές πράξεις

- Would you mind closing the door, please!
- Close the door!
- Κλείνεις την πόρτα;! Κλείσε την πόρτα!
- Σε βάρκα γεννήθηκες; Were you born in a tent?

Τύποι μη λεκτικής επικοινωνίας

- **«παραγλωσσικά» ή «εξωγλωσσικά» στοιχεία**
 - χειραψία
 - χαιρετισμοί
 - σωματική επαφή
 - χειρονομίες
 - Νεύματα

Γλωσσικοί τύποι/κοινωνική ζωή

- Χρήση ενικού και πληθυντικού αριθμού
 - **Εσύ / εσείς** -Ελληνικά
 - **Tu / vous** -Γαλλικά
 - **Du / Sie** - Γερμανικά
 - **Tu / usted** -Ισπανικά

Γραπτή επικοινωνία

- Η σύνταξη κειμένων, επιστολών, προσκλήσεων, αιτήσεων και δημοσιευμάτων σε εφημερίδες
- Τα αφηγηματικά κείμενα
- τα διάφορα συστήματα γραφής (γεωργιάνικα, κινέζικα, αραβικά)

Λεκτικός και κοινωνικός περιορισμός

- φράσεις γραμματικά σωστές αλλά επικοινωνιακά λάθος
 - -Γεια χαρά, κολλητέ
- χρήση ενικού - πληθυντικού αριθμού
- κ. Μακρή, τι κάνεις;
- “κακές λέξεις”

-

Μεταφορά

Γενίκευση

Παρεμβολή της 1^{ης} γλώσσας

Μεταφορά

- I go- εγώ πηγαίνω-πηγαίνω
- Татьяна –Τατιάνα-η Τατιάνα
- Татьяна здесь- Τατιάνα είναι εδώ- Η Τατιάνα είναι εδώ

Γενίκευση

- Ψηλός- ψηλότερος
- Νέος- νεότερος
- Απλός –απλό**τ**ερος
- Μεγάλος- μεγαλό**τ**ερος

- Ο παππούς και η γιαγιά είναι μεγά**λ**α
- Ο Κώστας και ο Γιάννης είναι έξυπ**ν**α

Εν κατακλείδι

- Η γλώσσα είναι ένα συστατικό του πολιτισμού και συχνά θεωρείται ότι εκπροσωπεί τον ίδιο τον πολιτισμό.
- Η εμπειρία μιας διαφορετικής κοινωνικοπολιτισμικής πραγματικότητας είναι αναμφισβήτητα μια πολύτιμη και εμπλουτιστική διαδικασία.
- Η διδασκαλία πολιτισμού σε μαθητές μιας ξένης γλώσσας δεν συμπεριλαμβάνει μόνο την εξοικείωση τους με μια διαφορετική κοινωνική, πολιτική και θρησκευτική κοσμοθεωρία.
- Προϋποθέτει επίσης την απόκτηση πολιτισμικά φορτισμένης επικοινωνιακής συμπεριφοράς.

1^η /μητρική γλώσσα/χαρακτηριστικά μαθητών/τριών

- Κατέχουν ένα βασικό λεξιλόγιο για επικοινωνία
- Μπορούν να κάνουν γραμματικά και συντακτικά προτάσεις, χωρίς να έχουν διδαχθεί γραμματική & σύνταξη
- Κατανοούν σε μεγάλο βαθμό το λόγο των άλλων
- Μπορούν να διακρίνουν σε αρκετές περιπτώσεις το σημαίνον από το σημαινόμενο ή το κυριολεκτικό από το μεταφορικό νόημα των λέξεων

Κατανοούν τον ελλειπτικό και τηλεγραφικό λόγο

- Κατανοούν αλλά μπορούν και οι ίδιοι να χρησιμοποιούν παραγλωσσικά στοιχεία (ύφος, επιτονισμός)
- Μπορούν να διατυπώνουν σκέψεις με λογική ή αλληλουχία
- Μπορούν να τεκμηριώνουν απόψεις
- Γνωρίζουν αρκετούς αποδεκτούς κώδικες επικοινωνίας

2^η γλώσσα/ χαρακτηριστικά μαθητών/τριών

- Έχουν ακούσματα στην ελληνική και ενδεχομένως να έχουν διαμορφώσει και ένα βασικό λεξιλόγιο
- Μπορούν να προφέρουν με σχετική άνεση λέξεις και φράσεις πολυσύλλαβες
- Μπορούν να κατανοούν σε ένα ποσοστό τον προφορικό λόγο των άλλων έστω κι αν δεν μπορούν να μιλήσουν
- Μπορούν να κατανοούν τα παραγλωσσικά στοιχεία
- Μπορούν να συνθέτουν, έστω και με ελλειπτικό τρόπο προτάσεις απλές

Ξένη γλώσσα/ χαρακτηριστικά μαθητών/τριών

- Δεν υπάρχει προηγούμενη εμπειρία. Η γλώσσα είναι τελείως άγνωστη από λεξιλογική, ετυμολογική, παραγωγική άποψη ή από άποψη δομής
- Η γλωσσική διδασκαλία αρχίζει από το αλφάβητο, το σχηματισμό συλλαβών - λέξεων - προτάσεων - περιόδων – παραγράφων
- Δυσκολεύονται να προφέρουν λέξεις ελληνικές και κυρίως πολυσύλλαβες
- Δεν γνωρίζουν την κουλτούρα και γενικότερα το πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί η γλώσσα

-
- Αρκετοί/ές εκπαιδευτικοί, ακόμα και σήμερα, διδάσκουν τη γλώσσα με ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία της δομής: γραμματική, συντακτική, παραγωγική, ετυμολογική, κτλ., επειδή πιστεύουν ότι η κατοχή της δομής πιστοποιεί τη γνώση της γλώσσας (Σκούρτου, 2005) (Χατζησαββίδης, 2001).

- η γνώση της δομής μιας γλώσσας μάς παρέχει **γλωσσική πληρότητα** αλλά δε μας εξασφαλίζει **επικοινωνιακή πληρότητα**. Αυτό σημαίνει ότι στο σχολείο οι δάσκαλοι/ες της γλώσσας οφείλουν να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση της γλώσσας σε ποικίλες καταστάσεις επικοινωνίας με αποδεκτούς, κάθε φορά, γλωσσικούς κώδικες

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΟΤΑΝ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

- 1) *Γνωρίζουν τις ποικίλες έννοιες λέξεων και φράσεων και επιλέγουν κάθε φορά αυτή που απαιτείται για κάθε περίπτωση επικοινωνίας.*
- 2) *Λαμβάνουν υπόψη τους το περιβάλλον στο οποίο επικοινωνούν καθώς και στους/στις συνομιλητές/τριές τους. Σε ποιο χώρο, δηλαδή, βρίσκονται κάθε φορά. Ποιοι είναι οι συνομιλητές/τριες. Ποια είναι η μεταξύ τους σχέση, κοκ. Διαφορετικά, για παράδειγμα, συζητάει κανείς με έναν/μία φίλο/η του, όταν πηγαίνει για καφέ, διαφορετικά όταν είναι σε δημόσιο χώρο, όπως: σχολείο, εκκλησία, θέατρο, κτλ. Διαφορετικούς κώδικες επικοινωνίας χρησιμοποιούν τα άτομα όταν συζητούν: ως φίλοι/ες, ως μαθητές/τριες με εκπαιδευτικούς, ως υπάλληλοι με προϊστάμενους, ως πελάτες με εμπόρους, ως πολίτες με άτομα που ασκούν εξουσία κοκ.*

-
- 3) Προσαρμόζουν το λόγο τους ανάλογα και με το θέμα το οποίο κάθε φορά τίθεται για συζήτηση. Διαφορετικό, για παράδειγμα, είναι το λεξιλόγιο και το ύψος, όταν η συζήτηση αφορά τη διασκέδαση, τις εκδρομές, την καθημερινότητα και διαφορετικό όταν ζητούνται πληροφορίες για εργασία, για συγκεκριμένους χώρους ή συζητούνται επιστημονικά θέματα κοκ.

Στόχος;

- Γλωσσική ικανότητα;
- Επικοινωνιακή ικανότητα;

Καλύτερα:

- Μαθαίνω για τη γλώσσα
- Μαθαίνω τη γλώσσα

Η διδασκαλία της γλώσσας είναι αποδοτική υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις

- α. Τις ανάγκες που έχουν, οι συγκεκριμένοι κάθε φορά μαθητές. Αυτό προϋποθέτει να γνωρίζουμε αυτές τις ανάγκες. Δε μπορεί το περιεχόμενο μιας γλωσσικής διδασκαλίας να είναι το ίδιο για όλους τους/τις μαθητές/τριες. Χρειάζονται διαφοροποιήσεις, ώστε να καλύπτονται όλοι οι τύποι (learning style) και όλα τα επίπεδα. Χρειάζονται επίσης διακυμάνσεις στον γλωσσικό κώδικα, ώστε να γίνεται κατανοητή η διδασκαλία από τους μαθητές όλων των γλωσσικών επιπέδων.

- β. Το επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών/τριών. Σε ανομοιογενείς τάξεις, όπως αυτές που αναφέραμε, είναι ανάγκη ο/η εκπαιδευτικός να γνωρίζει το επίπεδο, στο οποίο οι μαθητές/τριες κατέχουν τη νεοελληνική γλώσσα. Συνήθως τα επίπεδα αυτά είναι τρία:
 - - των αρχάριων, των μέσων, των προχωρημένων.

Κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο

Επίπεδα

Α1,Α2

Β1,Β2

Γ1,Γ2

- γ. Το διδακτικό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί για τη γλωσσική διδασκαλία. Τα τελευταία χρόνια έχει παραχθεί υλικό από πολλά πανεπιστήμια και φορείς. Σπουδαιότερο έργο έχει παραγάγει το Πανεπιστήμιο Κρήτης , το ΕΚΠΑ, το ΚΕΓ, το ΙΝΣ και άλλοι φορείς και ιδιώτες.

Στη δεκαετία του 80

- Φύγαμε από τη δομική / παραδοσιακή διδασκαλία
- Διδασκαλία ζωντανών γλωσσών
- Επικοινωνιακή προσέγγιση
- Μεταεπικοινωνιακή

Σχετικά με την κυπριακή

- Μία βασική αλλαγή που πρέπει να γίνει είναι η δημιουργία ενός αναλυτικού προγράμματος **ειδικά για τις ανάγκες της Κύπρου**, το οποίο θα περιέχει αναφορές στην ΚΔ για όλα τα επίπεδα διδασκαλίας της ΕΔΞΓ. Εκθέτοντας τα@ς μαθητ@ς και στην Κυπριακή Διάλεκτο θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του επιπέδου επικοινωνιακής πληρότητας, αλλά και την ενίσχυση της φυσικής τους περιέργειας και του σεβασμού απέναντι σε άλλες γλωσσικές ποικιλίες και ειδικά της τοπικής γλωσσικής ποικιλίας.
- Στον σχεδιασμό ενός τέτοιου αναλυτικού προγράμματος θα πρέπει να ληφθούν υπόψη βασικά στοιχεία της θεωρίας της επικοινωνιακής πληρότητας, όπως η γραμματική πληρότητα και η κοινωνιογλωσσική ικανότητα ,αυτό στο οποίο ο Smith (2015) αναφέρεται ως επικοινωνιακή καταλληλότητα, δηλαδή την χρήση της κατάλληλης γλωσσικής ποικιλίας/έκφρασης/μορφής, αναλόγως του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο αυτή εκφράζεται (Canale & Swain, 1980).

- - ☐ Σε πρακτικό επίπεδο, οι μαθητές θα μπορούν να κατανοήσουν πλέον την τοπική γλωσσική ποικιλία (Wolfram, 2014):
 - ☐ με την έκθεσή τους στην προφορά της τοπικής γλωσσικής ποικιλίας μπορεί να ξεπεραστεί ο σκόπελος της αμοιβαίας κατανόησης λόγω διαφορετικής προφοράς (Smith, 2015)·
 - ☐ με αντιπαραβολική διδασκαλία των δύο γλωσσικών ποικιλιών σε επίπεδο λεξιλογίου, προφοράς και σύνταξης (Jung, 2005) μπορεί να ξεπεραστεί ο σκόπελος της επικοινωνιακής καταλληλότητας,
 - ☐ ενώ με στοχευμένη παρουσίαση των διαφορών οι μαθητ@ς θα συνειδητοποιήσουν ότι οι δύο γλωσσικές ποικιλίες δεν είναι και τόσο διαφορετικές και άρα οι όποιες δυσκολίες προκύπτουν λόγω της γλωσσικής διμορφίας μπορούν να ξεπεραστούν όταν «ρίψουμε τζέινο τον τοίχο», όταν δηλαδή συνειδητοποιήσουν τα βασικά εκείνα στοιχεία που θα τους βοηθήσουν να αρχίσουν να κατανοούν την ομιλούμενη ΚΔ

- - Ταυτόχρονα, θα πρέπει να γίνει και ανάλογη προσαρμογή του εποπτικού υλικού. Έχει ήδη εκδοθεί εγχειρίδιο εκμάθησης της κυπριακής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας (Πισσούριος, 2019), το οποίο όμως χρησιμοποιεί την ΚΔ ως την σταθερή γλωσσική ποικιλία διδασκαλίας, ενώ δεν γίνονται καν συγκρίσεις με την ΚΕ. Ο συγγραφέας του εγχειριδίου (Πισσούριος, 2019) αναφέρει πως το σύγγραμμα αυτό προέκυψε μέσα από τις ανάγκες των δικών του μαθητών, κυρίως Κυπρίων δεύτερης γενιάς που ζουν στο Λονδίνο και επιθυμούν να συνομιλούν με τους συγγενείς τους στην Κύπρο. Θεωρούμε ότι το συγκεκριμένο εγχειρίδιο (Πισσούριος, 2019) μπορεί να χρησιμοποιηθεί συνεπικουρικά, αλλά όχι ως κύριο εργαλείο για τη διδασκαλία της ΕΔΞΓ στην Κύπρο. Επίσης θα πρέπει να λάβουν χώρα και σχετικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών, προκειμένου να υπάρξει η κατάλληλη ευαισθητοποίηση και πρακτική εφαρμογή ενός σχετικού αναλυτικού προγράμματος.

Εν κατακλείδι

- . Για να αυξηθεί ο βαθμός στον οποίο οι μετανάστ@ς μαθαίνουν ελληνικά, προκειμένου να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους στην Κύπρο, καθώς και για να επέλθουν θετικότερες στάσεις στον τρόπο με τον οποίο οι μετανάστ@ς αντιμετωπίζουν την ΚΔ και συνεπώς και τους/τις Κυπρι@ς, σημαίνει ότι εμείς οι ίδι@ θα πρέπει να μάθουμε να αγαπάμε τη διάλεκτό μας όχι απλώς με λαογραφικό ενδιαφέρον, αλλά κατανοώντας τη σημασία της ως κώδικα επικοινωνίας και προωθώντας τη διδασκαλία της στα δημόσια σχολεία, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για τη νέα γενιά να απενοχοποιηθεί από τη χρήση της διαλέκτου και να κατανοήσει τα διαφορετικά περιβάλλοντα χρήσης της ΚΕ και της ΚΔ εντός της κυπριακής κοινωνίας. Μόνο αποδεχόμενοι τη δική μας διαφορετικότητα θα μπορέσουμε να αποδεχτούμε τη διαφορετικότητα των άλλων.